

AMASYA'DAKİ “EĞİTİMDE DRAMA” KURSLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Seher TEKİN*

Özet

Hizmet-içi eğitim (HİE), öğretmenlerin mesleki gelişimlerini amaçlayan ve bu konuda öğretmenlere değişik alternatifler sunan bir eğitim şeklidir. Drama, öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımlarını sağlayan bir öğretim yöntemidir. Bu çalışmada, Amasya'da düzenlenen “Eğitimde Drama Kursları”nın yansımaları sunulmuştur. Kurslara toplam 120 öğretmen katılmıştır. Kurs süresi 20 saat olarak belirlenmiştir. Özel durum metodolojisinin kullanıldığı çalışmada, nitel veriler toplanmıştır. Veriler; mülakat, gözlem ve doküman incelemesi teknikleriyle toplanmıştır. Çalışma bulguları öğretmenlerin kursu beğendiklerini ve drama yöntemiyle ilgili yararlı bilgi ve beceriler kazandıklarını göstermiştir. Öğretmenler kursun hem öğretici hem de eğlenceli bir deneyim olduğunu ifade etmişlerdir. Kurs; öğretmenleri derslerinde dramayı kullanmaları konusunda cesaretlendirmiştir.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen eğitimi, hizmet-içi eğitim, eğitimde drama

Giriş

İnsanlar hayatlarının başlamasıyla birlikte öğrenme süreci içine girmektedirler. Bu öğrenme süreci içinde gerçekleşen ilk öğrenmeler, taklit (öykünme) ve dene-yanılma yoluyla meydana gelen öğrenme ürünleridir. Bireyler yaşa bağlı olarak değişik öğrenme süreçleri içine girseler de yaparak yaşayarak öğrendiklerini çok daha anlamlı bir şekilde bilişsel yapılarıyla bütünleştirirler. Öğrencilerin öğrenme ortamında somut deneyimler kazanmalarına imkan sağlayan drama yöntemi, yaparak yaşayarak öğrenmeye imkan sağlayan önemli bir öğretim yöntemidir (San, 1990; Adıgüzel, 1993; Üstündağ 1997a, Üstündağ 1998, Kelly, 2003; Önder, 2003; Karadağ ve Çalışkan, 2005; Piekkari, 2005; Açıkgöz, 2006). Drama; öğrencilerin oyunsu süreçler içinde kavramları, ilkeleri, yaşantıları öğrenmelerine, somut deneyimler yaşamalarına imkan verir. Tiyatro teknikleri drama ortamında öğretimsel amaçlar için kullanılır. Sınıfta yapılan drama etkinliğinin amacı, soyut bir kavramı, davranışı, yaşantıyı, fikri ya da bilgiyi oyun oynarken öğrenmektir (Adıgüzel, 2006). Bu nedenle drama oyunluktan önce “öğrenme” akla gelir. Drama etkinliğinin bire bir takip edilmesi gereken yazılı bir metni yoktur. Seçilen kavram, duygu, düşünce bir öykü için işlenir ve öğrenciler rahat bir şekilde oynarlar (Üstündağ, 1999).

Bilindiği üzere ülkemizde ilköğretim öğretim programları (1-5. Sınıflar ve 6-8. Sınıflar) Millî Eğitimi Geliştirme Projesi çerçevesinde yeniden yapılandırılmıştır

* Yrd. Doç. Dr.; Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Amasya.

(Kıroğlu, 2006). Yeni ilköğretim programlarına bakıldığında, programlardaki temel yaklaşımın yapılandırmacı öğretim yaklaşımı olduğu; ayrıca çoklu zeka kuramı çerçevesinde öğrencilerin potansiyellerinin geliştirilmesine yönelik etkinliklere ağırlık verildiği görülmektedir (Kıroğlu, 2006). Sadece sözel/sayısal bilgi ve becerilere dayalı ölçme-değerlendirmenin yerini pek çok bilgi, beceri ve tutumun beraber değerlendirildiği performansa dayalı değerlendirme yaklaşımı almıştır. Yeni öğretim programları öğrenci merkezlidir ve kavramların anlamlı öğrenilmesine önem verilmiştir. Bu noktada öğrencilerin kavramları, davranışları ve tutumları çok daha anlamlı öğrenmelerine katkı sağlayan drama yönteminin önemi ortaya çıkmaktadır. Özellikle Çağdaş Drama Derneği; drama atölyeleri, uluslararası seminerler ve Yaratıcı Drama Dergisi gibi faaliyetleriyle ülkemizde dramanın gelişmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Üniversitelerde drama ve öğretime katkılarını araştıran yüksek lisans ve doktora çalışmaları yürütülmektedir (Adıgüzel, 1993; Sağlam, 1997; Üstündağ, 1997b; Karamanoğlu, 1999; Kara, 2000; Bertiz, 2005; Selanik Ay, 2005; Başkan, 2006; Yılmaz (Cihan), 2006; Örnek, 2007; Altıkulaç, 2008; Esen, 2008; Taş, 2008; Yıldırım, 2008).

Üstündağ (1997b) çalışmasında vatandaşlık ve insan hakları eğitimi öğretiminde yaratıcı dramayı kullanmış ve öğrencilerin derse yönelik tutumlarına olumlu katkıları olduğunu belirlemiştir. Bertiz (2005) çalışmasında, öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ve öyküleme çalışmalarına yönelik tutumlarını ve görüşlerini belirlemiştir. Yürüttüğü uygulamaların öğrencilerin tutumlarına ve görüşlerine önemli katkıları olduğunu tespit etmiştir. Başkan (2006) çalışmasında 6. sınıf öğrencilerinin elektrik konusunda yaşadığı kavram yanlışlarının giderilmesinde dramanın etkisini araştırmıştır. Yöntemin öğrencilerin bazı yanlışlarını gidermede etkili olamadığını ancak derse olan ilgi ve motivasyonu arttırdığını tespit etmiştir. Yılmaz Cihan (2006) fen derslerinde drama ile yapılan öğretimin başarı ve tutuma etkisini araştırdığı çalışmasında drama ile öğrenen grubun daha yüksek performans gösterdiğini belirlemiştir. Altıkulaç (2008) 8. sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmasında, sosyal bilgiler dersinde drama ve geleneksel öğretim yöntemlerinin başarı ve tutuma etkisini araştırmıştır. Drama ile öğrenen grubun derse olan tutumlarının ve başarılarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Esen (2008) 9. sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmasında, drama ve klasik öğretim yöntemlerinin coğrafya dersi başarısına etkisini araştırmıştır. Drama ile ders işleyen grubun başarısının ve öğrenilenlerin kalıcılığının daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır.

Dramanın eğitimde kullanımı ile ilgili hem yurtdışında hem de ülkemizde başka çalışmalar da mevcuttur (Ömeroğlu, 1990; Üstündağ, 1994; Burke, 1996; Libman, 1996; Pearson ve Holligan, 1997; San, 1998; Öztürk, 1998; Selvi ve Öztürk, 2000; Cheng, 2001; Sağırılı ve Gürdal 2002; Stewart, 2003; Özsoy, 2003; Duatepe ve Ubuz, 2004; Fleming, Merrell & Tymms, 2004; Özdemir ve Üstündağ, 2007; Borge, 2007; Weiss, 2007).

Örneğin Burke (1996) çalışmasında, Ohio Üniversitesinde işlenen bir drama dersini ayrıntılarıyla açıklamıştır. Libman (1996) çalışmasında, öğretmen adaylarının drama dersindeki etkinliklerini konu almıştır. Cheng (2001), Hong Kong'da değişen ilköğretim programlarını anlatmış ve yeni programların rol oynama etkinlikleri içerdiğinden bahsetmiştir. Öğretmenlerin rol oynama etkinliği yapırma konusunda çeşitli sorunlar yaşadıklarını belirlemiştir. Stewart (2003) çalışmasında, işitme engelli öğrencilerin öğrenmelerine dramanın katkılarını incelemiştir. İşitme engelli öğrenci-

lerin drama etkinliklerinden çok hoşlandıklarını ifade etmiştir. Özsoy (2003) çalışmasında, ilköğretim matematik dersinde "Dik Prizmaların Özellikleri ve Hacimleri" konusunda yaratıcı dramayı kullanmış ve dersi yaratıcı drama ile işleyen grubun daha başarılı olduğunu belirlemiştir. Duatepe ve Ubuz (2004) çalışmalarında, geometri öğretiminde drama temelli etkinlikler planlamışlar ve bunların pilot çalışmasını yapmışlardır. Pilot çalışmanın sonunda, öğrencilerin drama temelli etkinlikler sayesinde daha anlamlı öğrenebileceklerini ifade etmişlerdir. Drama temelli etkinliklerle geometriyi öğrenen öğrencilerin, geometri dersine olan ilgi ve tutumlarının da olumlu olduğunu vurgulamışlardır. Weiss (2007), Almanca öğretiminde dramanın etkisini araştırdığı çalışmasında olumlu sonuçlara ulaşmıştır.

Özdemir ve Üstündağ (2007) çalışmalarını fen bilgisi öğretmen adaylarıyla yürütmüşlerdir. Bilim adamlarının hayatlarını konu alan 15 saatlik bir drama programı geliştirmişler ve uygulamışlardır. Bunu yaparken, fen bilgisi öğretmen adaylarının hem drama ile ilgili deneyim kazanmalarını sağlamayı hem de bilimin doğasını kavratmayı amaçlamışlardır. Çalışma sonunda mülakat yapılan öğretmen adayları, yaptıkları drama etkinliklerinin kendileri için iyi bir deneyim olduğunu ve çok yararlandıklarını söylemişlerdir. Sağrılı ve Gürdal (2002), drama tekniğinin fen öğretiminde kullanımına yönelik bir çalışma planlamışlar ve dramanın öğrenci tutumlarına etkisini araştırmışlardır. İlköğretim 6. Sınıflarda yürüttükleri çalışmada, fen bilgisi dersine yönelik tutum ölçeğini, dramayla ders işlenen deney grubuna ve normal ders işleyen kontrol grubuna ön-test/son-test olarak uygulanmışlardır. Çalışma sonunda drama ile fen dersi işleyen sınıfın fen dersine yönelik tutumlarında gelişme olduğunu belirlemişlerdir.

Öğrencilerin öğrenmelerine ve öğrenmeyi sevmelerine bir çok olumlu katkıları olan drama yönteminin öğretmenler tarafından öğrenilmesi ve uygulanmasının, öğrenciler için çok yararlı olacağına inanılmaktadır. Bugün için eğitimde drama dersi Eğitim fakültelerinin Okul Öncesi, Sınıf, Türkçe, İşitme Engelliler ve İngilizce Öğretmenliği Lisans Programlarında bulunmaktadır (YÖK, 2006). Aktif öğrenme yöntemlerinden biri olan dramanın, günümüzde bütün öğretmenler tarafından derslerde kullanılması gerektiğine inanılmaktadır. Yıldırım (2008) çalışmasında sınıf öğretmenlerinin drama yöntemini bilme ve uygulama durumlarını incelemiş ve örneklemdeki öğretmenlerin %86.4'ü drama yöntemini bilmediğini ifade etmiştir. Bilgi eksikliğini dramanın uygulanmasında karşılaşılan sorunların birincisi olduğunu tespit etmiştir. Öztürk (2000) dramada güncel sorunları ele aldığı çalışmasında dramanın yaygınlaştırılmasının önemine vurgu yapmıştır.

Dramanın eğitimsel yararlarıyla ilgili yapılan çalışmalar dikkate alındığında, bu yöntemin öğrenme-öğretme sürecinde daha fazla kullanılması gerektiği görülmektedir. Ancak dramadan beklenen yararların sağlanması için, dramanın sınıftaki lideri olan öğretmenlerin; yapıcı, yaratıcı ve drama ile ilgili gerekli bilgi ve becerilere sahip olması gerekmektedir. Ülkemizdeki öğretmenlerin farklı mesleki altyapı ve deneyimlere sahip oldukları düşünüldüğünde, görevlerini yürütmekte olan öğretmenlerin drama yöntemiyle ilgili mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmede hizmet-içi eğitim (HİE) etkinlikleri bir seçenek olabilir.

Hizmet-içi eğitim görev başındaki öğretmenlerin zaman içinde çağın gerisinde kalan bilgilerinin tazelemek, zenginleştirmek, öğretmenlere yeni bilgi ve beceriler kazandırmak, yeni öğretim programlarının nasıl uygulanacağını tanıtmak ve öğret-

mek gibi çok çeşitli amaçlarla yürütülen eğitim-öğretim etkinliklerinin tamamına verilen addır (Taymaz, 1997; Thair ve Treagust, 2003). Öğretmenlerin mesleki bilgi ve beceriler geliştirmelerinde *deneyim* önemli olsa da, her zaman tek başına yeterli değildir. Kendilerini mesleklerinde geliştirmek, çağın gereklerini karşılayan farklı bilgi ve beceriler kazanmak isteyen öğretmenlerin şahsi çabaları, mesleki gelişimi sağlamada yetersiz kaldığı için, öğretmenlerin katılımına açık çeşitli HİE kursları bir çok ülkede düzenlenmektedir (Wright, 1985; Richert, 1991; Fullan, 1991; Clermont, Krajcik ve Borko, 1993; Bredeson, 2000; Cheng, 2001; Posnanski, 2002; Cherubini, Zambelli ve Boscolo, 2002; Stewart 2003; Thair ve Treagust, 2003; Tekin, 2004). Örneğin Wright (1985) çalışmasında, öğretmenlerin drama hakkında bilgi ve beceri kazanmaları için bir kurs düzenlemiştir. Wright; öğretmenlerin derste dramayı uygulamada zorlandıklarını, bunun üstesinden gelmek için öğretmenlerin drama konusunda bilgi ve becerilerinin artırılması gerektiğine vurgu yapmıştır. Öğretmenlerin metni olan dramatisasyonları uygulama konusunda fazla zorlanmadıklarını ancak doğaçlamaya dayalı yaratıcı drama etkinliklerinde tecrübesiz olduklarını çalışmasında ifade etmiştir. Bunun üstesinden gelmek için de öğretmenlere eğitim verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Stewart (2003) çalışmasında, işitme engelli öğrencilerin öğretmenlerine eğitimde dramayı öğretmeyi amaçlayan bir hizmet-içi eğitim kursu düzenlemiştir. Öğretmenlerin derslerinde dramayı uygulaması sonrasında, işitme engelli öğrencilerin çok hoşlandıklarını belirlemiştir.

Ülkemizde öğretmenlerin HİE kurslarından daha fazla yararlanabilmesi için hem Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'nin hem de illerde Milli Eğitim Müdürlüklerinin düzenlediği hizmet-içi eğitim kursları bulunmaktadır. Her yıl MEB bünyesinde merkezi olarak ve bütün illerde yerel olarak çok sayıda HİE etkinliği düzenlenmektedir.

Bu çalışmada öğretmenlerin dramayla ilgili mesleki bilgi, beceri ve bakış açıları kazanmalarını sağlamada hizmet-içi eğitim sürecinden yararlanılması uygun görülmüştür. Bu çalışmanın amacı, Amasya'da yürütülen "Eğitimde Drama" kurslarının etkililiğini ve öğretmenlerin dramayla ilgili bilgi, beceri ve bakış açılarına katkılarını değerlendirmektir.

Yöntem

Araştırmada, özel durum çalışması metodolojisi kullanılmıştır. Konuyla ilgili literatür incelendiğinde, HİE kurslarının değerlendirilmesine yönelik çalışmalarda daha çok özel durum çalışması metodolojisinin kullanıldığı görülmektedir (Clermont, Krajcik ve Borko, 1993; Hitchcook ve Hughes, 1995; Merriam, 1998; Avalos, 1998; Posnanski, 2002; Tekin, 2004). Özel durum çalışmaları, araştırma konusunu derinlemesine inceleme ve ayrıntılı bir şekilde betimleme yapma fırsatı veren araştırmalardır. Özel durum çalışmaları nitel ya da nicel olabileceği gibi, her iki yaklaşım bir araya da getirilebilir. Özel durum çalışmaları kısa süre içinde tamamlandığı için bireysel yürütülen araştırmalar için uygundur (Merriam, 1998; Marshall ve Rossman, 1999; Çepni, 2001; Ekiz, 2003; Kuş, 2003).

Örnekleme

Bu çalışmanın örnekleme, Amasya ili Hizmet-içi eğitim planı çerçevesinde yürütülmüş olan "Eğitimde Drama" kurslarına katılan öğretmenleri kapsamaktadır. Kurs duyuruları yaklaşık 3 hafta öncesinden hem internet ortamında hem de okullara gönderilen yazılarla yapılmış; istekli öğretmenler düzenlenen kurslara katılmak

için başvurmuşlardır. Kurslar 5 günlük (20 saatlik) periyotlar halinde toplam 7 gruba tekrarlanmıştır. Kursların her bir periyoduna yaklaşık 20-25 öğretmen katılmıştır. Toplam 120 katılımcı öğretmen çalışmanın örnekleimidir. Bu öğretmenlerden 72 (%60)'si bayan 48 (%40)'i erkektir. Katılımcıların 65 (%54)'i Sınıf, 16 (%13)'ü Türkçe-Edebiyat, 10 (%8)'ü Fen Bilgisi, 8 (%7)'i Matematik, 8(%7)'i İngilizce, 4 (%3)'ü Özel Eğitim, 3'ü Resim, 2'si Beden Eğitimi, 2'si Tarih, 2'si Kimya öğretmenidir. Kurslara en yüksek katılımlar Sınıf, Türkçe-Edebiyat, Matematik, Fen Bilgisi ve İngilizce branşlarından olmuştur.

Kursun Tanımlanması

Kurs 20 saat olarak planlanmış; 5 gün boyunca günde 4 saat olarak uygulanmıştır. Kurs içeriğinin hazırlanmasında, MEB (1999), Üstündağ (1999), Üstündağ (2001), Karadağ (2004), Önder (2003), Karadağ ve Çalışkan (2005) gibi kaynaklardan yararlanılmıştır. Kursun içeriğinde şu konulara yer verilmiştir: Drama Nedir?, Eğitimde Dramanın Tarihi Gelişimi, Dramanın Dayandığı Teorik Temeller, Drama-Oyun İlişkisi, Drama İle İlgili Temel Kavramlar, Dramanın Amaçları, Uygulama Aşamaları (Isınma, Drama Oyunu, Rahatlama, Değerlendirme), Temel Isınma Oyunları ve Uygulamalar, Dramada Kullanılan Teknikler ve Uygulamalar, Drama Etkinliği Hazırlama İlkeleri ve Uygulamalar, Dramada Materyal ve Aksesuarlar, Dramada Değerlendirme, Ödev: Dramaya dayalı ders planı hazırlama, uygulama ve rapor haline getirme.

Kursun Uygulanması

Kursun ilk 6 saatinde drama ile ilgili temel kavramlar işlenmiştir. Daha sonra drama uygulamaları yapılmıştır. Uygulama; anasınıfı veya geniş bir salonda (kütüphane, toplantı salonu, fen ve teknoloji sınıfı gibi) yapılmıştır. Dramanın ısınma sürecinde kullanılabilecek oyunlarla ilgili uygulamalar yapılmıştır. Bu süreçte elma toplama, tren, ritmik hareketlerle ısınma, fırça, heykeltıraş ve kil, ayna ve görüntüsü, isim sorarak top atma (Benim adım Ayşe, senin adın ne?), reklamını yap gibi ısınma oyunları katılımcılarla beraber oynanmıştır. Isınma oyunlarının ardından empati kurma çalışmalarına örnekler verilmiş, "Ninemem Eşyaları" başlıklı empati çalışması öğretmenlerle birlikte yapılmıştır. Her katılımcı ninenin istediği bir eşyası olmuş ve nineyle ilgili bir portre (her grupta farklı bir nine portresi) ortaya çıkmıştır. Etkinlikten sonra; "mum gibi erime", "yere düşen tüy", "kendini ilkbaharda bir ağacın altında otururken hissetme" gibi rahatlama etkinliklerinden biri ya da bir kaç yapılmıştır.

Rahatlamanın ardından değerlendirme tartışması açılmıştır. Değerlendirme tartışması sürecinde, yaşanan drama deneyiminin bilişsel, duyuşsal açıdan kazandırdıkları üzerine odaklanılmıştır. "Neler hissettiniz? Neler gözlemlediniz? Konuyla ilgili sizin yaşadığınız bir olay var mı?" gibi sorularla duygu, bilgi, düşünce ve yaşantı paylaşımı sağlanmıştır. Öğretmenlerin dramatisasyonla ilgili deneyimler kazanmalarını sağlamak amacıyla Karadağ (2004)'ün kitabındaki bazı örnekler canlandırılmıştır. Öğretmenler öyküleri istedikleri şekilde yeniden yaşamışlardır. Öğretmenlerin doğaçlama becerilerine katkı sağlamak amacıyla kişilik çatışmalarıyla ilgili, kişiliklerdeki karşıtlıklarla ilgili doğaçlama örnekleri verilmiştir (Üstündağ, 2001). Öğretmenler duygu ve düşüncelerini doğaçlama sürecine katarak yansıtmışlardır. Daha sonra öğretmenler gruplar halinde bir kelimededen, şiirden ya da nesneden yola

çıkarak dramatik oluşumlar tasarlamışlardır. Kursun son günlerinde drama etkinliklerinin nasıl değerlendirileceği üzerinde durulmuştur.

Kursa katılan öğretmenlere kendi derslerinde dramayı kullanma ve bunu rapor haline getirme ödevi verilmiştir. Kursa katılan öğretmenler, derslerinin birinde dramaya göre derslerini planlamışlar ve uygulamışlardır. Kurs sonunda bu raporlar toplanmıştır. Öğretmenler dramayla işledikleri derslerde yaşananları diğer katılımcılarla paylaşmışlardır. Bu paylaşımlar kurs süresince devam etmiştir.

Araştırma Verilerinin Toplanması ve Analizi

Araştırma verileri; nitel özellikte olup yarı yapılandırılmış mülakat, yapılandırılmamış gözlem ve doküman incelemesi teknikleriyle toplanmıştır. Mülakatlarda öğretmenlerin kursla ilgili görüşleri hem yazılı hem de sözlü olarak alınmıştır. Mülakatta “Katıldığınız Eğitimde Drama kursunu; a) beklentilerinizi karşılama durumu açısından, b) olumlu yönler açısından, c) olumsuz yönler açısından, d) dramayla ilgili bilgi ve becerilerinize etkileri açısından, e) drama ile ilgili düşüncelerinize etkileri açısından değerlendiriniz.” soruları sorulmuş ve öğretmenler cevaplarını yazılı olarak vermişlerdir.

Öğretmenlerin gruplar halinde oluşturdukları dramalar ve drama yöntemini kullanarak işledikleri derslerin raporları da değerlendirilerek, kursun öğretmenlere kazandırdıkları ile ilgili değerlendirmeler yapılmıştır. Mülakat verilerinin analizinde benzer olan görüşler birleştirilerek verilmiştir. Bazı öğretmenlerin çarpıcı cevapları olduğu gibi verilmiştir. Mülakatların amacı görüşülen kişilerin anlam dünyalarını, yorumlamalarını ortaya çıkarmak olduğu için bu yol tercih edilmiştir (Ekiz, 2003; Kuş, 2003). Araştırmacı aynı zamanda kursun öğretim görevlisi olduğu için, kursa katılan öğretmenlerin gelişim ve değişimlerini de gözleme fırsatı bulmuştur. Bu deneyimlerden de kursu değerlendirirken yararlanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Mülakatlardan Elde Edilen Bulgular

Bu kısımda, hem öğretmenlerle yapılan birebir sohbetlerden hem de yazılı mülakat sorularından elde edilen veriler beraberce sunulmuştur. Kursun öğretmenlerin beklentilerini karşılama durumu ile ilgili veriler, beklentilerin büyük oranda karşılandığını göstermiştir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu kursa başlarken oyunlar oynamayı beklediklerini, bu beklentilerinin büyük oranda gerçekleştiğini söylemişlerdir. Bir öğretmen “..... teknik yönlerimi daha iyi geliştirdim.” şeklinde açıklama yapmıştır. Bir başka öğretmen;

“Açıkçası bu kurs hakkında fazla bilgim yoktu. Bu yüzden neler kazanacağımı ben de bilmiyordum. Ancak ikinci gündün sonra hayatı ne kadar ciddiye aldığımı yoğun bir koşturmanın içinde olduğumu anladım. Şimdi iyi ki katılmışım diyorum. Çünkü öğretmenin farklı bir yönteminin drama olduğunu düşünüyorum. Uygulama esnasında sunu da gördüm ki öğrenciler de öğrenmenin sadece kitaplara gömülü saatlerce kitabın başında oturmak olduğunu düşünüyor. Bu kurs unuttuğum şeyleri tekrar hatırlattı ve bu konu ile ilgili bilgi kattı. ... dramanın çok zevkli ve eğlenceli bir öğretim olduğuna inanıyorum.” şeklinde düşüncelerini açıklamıştır.

Daha az dramatizasyon yapılan gruplardaki öğretmenler ise, kursun genelde iyi geçtiğini ancak daha çok dramatizasyon yapmayı beklediklerini söylemişlerdir. Kursun kütüphanede yürütüldüğü gruptaki bazı öğretmenler de anasınıfı gibi bir ortam beklediklerini, bu beklentilerinin gerçekleşmediğini cevaplarında belirtmişlerdir.

Yazılı mülakatta sorulan bir diğer soruda öğretmenlerden kursun olumlu yönlerini yazmaları istenmiştir. Bu soruya verilen cevaplarda kursun genelde olumlu geçtiğini, başka öğretmenlerle tanışmalarını sağladığını söylemişlerdir. Bu konuda bazı öğretmen görüşleri şunlardır:

"drama etkinliğinin "anlamada" çok önemli bir faktör olduğunu anladım."

"Sınıfta uygulamış olduğumuz bazı faaliyetlerin aslında drama faaliyeti olduğunun farkına vardık. Daha doğru ve sistemli bir drama etkinliğinin öğrenmeyi ne kadar arttırdığını uygulayarak gördük."

"Özgür bir ortamda, dramada seçtiğin görevi hissettiğin ve istediğin gibi oynama şansı vermesi çok güzel bir yön benim için."

"İletişim becerimi ve konuyla ilgili bilgimi arttırdı. Olayları drama şeklinde düşünebilmeyi öğrendim. Hayal gücümü etkinleştirdi."

Kursun olumsuz yönlerini belirlemek için sorulan soruya öğretmenler çeşitli cevaplar vermişlerdir. Bazıları kursun düzenlendiği zaman diliminden, bazıları kursun az uygulama yapılmasından bazıları da rol oynamanın zorluğundan yakınmıştır. Rol oynamanın zorluğunu olumsuz yön olarak gören öğretmenlerden biri bu durumu:

"Tanımadığım öğretmen arkadaşlarımla bir şeyleri canlandırmak o kadar rahat değildi. Belli bir yaştan sonra dramayı yapmak, yaptırmak kadar kolay değil" sözleriyle açıklamıştır.

Bazı öğretmenler de iş günü sonrasında kursa katılmanın kolay olmadığını ve kursu olumsuz etkilediğini söylemişlerdir. Bir öğretmen bunu *"tek olumsuz yönü geç saatte olması"* şeklinde özetlemiştir.

Bazı öğretmenler de kurs ortamının uygun olmamasını olumsuz yön olarak değerlendirmiştir. Bunu bir öğretmen *"daha uygun bir ortamda yapılabilirdi."* sözleriyle ifade etmiştir. Uygun ortam durumu araştırmacının da kurslar sırasında en çok rahatsızlık duyduğu konu olmuştur. Ancak okullarda ikili öğretim yapılması; anasınıfı, spor salonu gibi geniş mekanların bütün kurs gruplarında kullanılamamasına neden olmuştur. Uygun ortam sorunu bazı gruplarda kursun aksayan yönü olarak ortaya çıkmıştır.

Kursun; öğretmenlerin dramayla ilgili bilgi, beceri ve bakış açılarına etkilerini araştırmak için sorulan sorulara öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, drama ile ilgili bilgilerinin arttığını ve teorik bir temele oturduğunu ifade eden açıklamalar yapmışlardır. Kursun beklentilerini çoğunlukla karşıladığını, uygulamalar sayesinde bilgilerini hayata geçirdiklerini söylemişlerdir. Bazı öğretmenler de konuyla ilgili bilgileri tekrar ettiklerini, hatırladıklarını söylemişlerdir. Bu açıklamayı daha çok sınıf öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği branşlarındaki öğretmenler yapmıştır. Ayrıca kendi gayretleriyle drama hakkında bilgi edinen öğretmenler de bu açıklamayı yapan

◆ Seher Tekin

grupta yer almıştır. Eğitim fakültesinde bu dersi almayan diğer branş öğretmenleri ise daha fazla yararlandıklarını söylemişlerdir. Bu soruda ortaya çıkan bazı görüşler şunlardır:

“Bilgilerimi arttırdı, dramaya bakış açımı değiştirdi, özellikle küçükler için. Özellikle bireyin ilköğretim yıllarında daha fazla kullanılması gerektiği düşüncesindeyim. Sosyalleşmiş ve kendine güvenen bireyler için...”

“Bilgilerimizi hatırlamamızı sağlayarak daha doğru ve eğlenceli dramalar gerçekleştirmemizi sağladı.”

“Drama ile ilgili bilgilerim bu kurs sayesinde disipline oldu. Neyi nasıl yapmam gerektiğini öğrendim”

“... Dramanın dört aşamasının (ısınma etkinlikleri- oyun (doğaçlama)- rahatlatma-değerlendirme etkinlikleri) bizzat uygulama çalışması ile pekiştirilmesi kalıcı öğrenmelerin oluşması için önemli idi.”

“Dramanın motivasyon sağlayan ve öğrencilerin aktif olabildikleri çok faydalı bir yöntem olduğu ve bu yöntemin muhakkak uygulanması gerektiği konusunda kanaate vardık.” Bu cevap kursun, drama yönteminin gereğine inancı arttırdığını ortaya koymuştur.

Dramayı derslerinde fazla uygulamayan bir öğretmen kurs sayesinde dramanın derste uygulanabileceğini düşünmeye başladığını söylemiştir. Bu öğretmen:

“Aslında başlarda çok uygulanamaz gelse de, bir kaç gün sınıflarda deneyince uygulanabileceğini, hep pratik yapamamalarından yakındığım çocukların bir şeyler yapabildiğini gördüm. Bu da onlar kadar beni de olumlu yönde motive etti.” demıştır.

Kursta öğretmenlere drama yöntemini derslerinde uygulama ödevi verilmesi, kurs kazanımlarının uygulanması açısından yararlı olmuştur. Uygulama ödevi sayesinde katılımcılar, drama yöntemini derslerinde uygulama konusunda kendilerini sorumlu hissetmişler ve böylece drama yöntemiyle ders işleme konusunda ilk adımı atmışlardır. Bunu bir öğretmen:

“Bilgi ve becerilere katkısı beklentilerimin üzerinde oldu. Özellikle proje ödevini yaparken daha iyi öğrendiğimi hissettim, uygulama açısından.” şeklinde ifade etmiştir.

Kursta Yapılan Tartışmalardan ve Deneyim Paylaşımlarından Elde Edilen Bulgular

Eğitimde Drama Kursu temel bilgi, uygulama ve deneyimlerin paylaşılması şeklinde yürütüldüğü için, kurs sırasında yapılan görüş alış-verişleri de çok önemli bir veri kaynağı niteliğindedir. Çünkü insanların; başkalarının deneyimlerini dinleyerek çok yararlı ve ekonomik öğrenmeler gerçekleştirdikleri bir gerçektir. Bu çerçeveden kurs değerlendirildiğinde, kurs gruplarındaki öğretmenlerin deneyimlerini paylaşmalarına sık sık imkan verilmiştir. Örneğin, drama yönteminin gerekliliği ile ilgili bir konuşma sırasında öğretmenlerden biri yaşadığı bir anısını paylaşmış ve dramanın yararına vurgu yapmıştır. Bu öğretmenin anısı özetle şöyledir:

“Bir gün dersimi anlattım ve sınıfa “Anlamayan var mı?” diye sordum. Öğrencilerden biri parmak kaldırıp anlamadığını söyledi ve ben konuyu tekrar anlatıp “- Anladın mı şimdi?” diye sordum. Öğrenci mahcup bir şekilde “Biraz önce bir kere anlamamıştım. Şimdi iki kere anlamadım öğretmenim.” Diye cevap verdi. İşte drama gibi farklı etkinlikler burada

kendini belli ediyor. Ben o zaman farklı bir şekilde konuyu sunsaydım ya da dramayı kullanırsaydım belki de o çocuk anlayacaktı."

Yine branşı tarih olan bir arkadaş dersinde drama yöntemini kullanmış ve kursa geldiğinde şunları söylemiştir:

"Dersin konusu aforoz yetkisi ve bunun toplumsal sonuçlarıydı. Öğrencilere konuyu anlattıktan sonra bu olayı dramatize etmek isteyenler olup olmadığını sordum. Öğrencilerden biri papa oldu, biri aforoz edilen kişi, biri manav, biri fırıncı. Derken aforoz olan kişi toplumda dışlandı, kimse ona bir şey satmadı. Öğrencilerle değerlendirme tartışması yaparken dediler ki "şimdi aklımızdan hiç çıkmaz bu konu. Hatta papayı canlandıran öğrencimizin yürüyüşü bile değişti, gururla yürümeye başladı."

Branşı İngilizce olan bir öğretmen "Kelimeleri çoğul yapma kurallarını" drama yöntemine göre işlediğini söylemiştir. Dersinde yaşananları:

"Derste öğrencilerden biri "-s" çoğul takısı oldu, birkaç öğrenci de farklı İngilizce kelimeler oldular. "-s" takısı birinin yanına gidip koluna girdi, çünkü o düzenli bir kelime idi. Sonra tahtaya kelimenin tekil ve çoğul halini yazdılar. "-s" takısı başka bir kelimenin yanına gitti, kelime düzensiz olduğu için "-s" takısı onun koluna giremedi. Sonra tahtaya kelimenin tekil ve çoğul halini yazdılar. Etkinlik böyle devam etti ve bitirdiler. Etkinlikten sonra dramayı izleyen öğrenciler konuyu daha iyi anladıklarını, Türkçede de kalın kelimelere "-lar" ekini, ince kelimelere "-ler" ekini getirdiklerini söylediler. "-lar" ekini her kelimeye getiremediklerini söylediler. Yani iki dilin kurallarını düşünmeye ve anlamaya başladılar. Drama öğrencilerin düşünmelerine yardımcı oldu." sözleriyle açıklamıştır.

Branşı sınıf öğretmenliği olan bir öğretmen Türkçe dersinde "kömürün bulunuş öyküsünü" drama şeklinde canlandırdıklarını ve çocukların çok eğlendiğini söylemiştir.

Branşı çocuk gelişimi olan bir öğretmen dersinde sık sık dramadan yararlandığını ifade etmiştir. Özellikle ilkyardım, gelişim, çeşitli görgü ve temizlik kurallarının öğretimi gibi konularda dramadan yararlandığını söylemiştir. Öğrencilerin drama yaparken hem sıkılmadığını hem de daha iyi kavradıklarını söylemiştir.

Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin eğitimi ile ilgilenen bazı öğretmenler de kurs sonrasında çok yararlı kazanımlar elde ettiklerini söylemişlerdir. Bu okulda görev yapan bir öğretmen:

"Drama etkinliği bizim okulda sık sık kullanılıyor. Çünkü öğrenciler zihinsel engelli, soyut değil somut öğreniyorlar. Bu nedenle drama etkinlikleri sıklıkla uygulanıyor. Okul kuralları, aşının önemi, sağlığın önemi gibi konularda sık sık drama etkinlikleri yaptırıyoruz.. Ancak biz tartışma yaparken daha çok tanımlama ve yaşantısal düzeylerle ilgili sorular soruyoruz. Çünkü bu öğrenciler ancak bu iki düzeye uygunlar." sözleriyle deneyimlerini paylaşmıştır.

Branşı Tarih olan bir öğretmen, derslerinde drama yaptırmaya başladığını, 2-3 sınıfta çocukların çok istekli davrandığını; ancak sınıflardan birinde öğrencilerin çok isteksiz olduğunu gördüğünü söylemiştir. Sözlerine şöyle devam etmiştir:

"... Diğer sınıflar çok istekliken bu sınıfın isteksizliği ilgimi çekti. Tenefüste bazı öğrencilere dramaya niçin katılmak istemediklerini sordum. Meğerse sınıfta çoğu öğrenci bir-biriyle konuşmuyormuş. Ben bunu ders anlatırken hiç fark etmemiştim. Drama sayesinde

sınıftaki bu sorun ortaya çıktı. Böylece dramanın bir yararını daha görmüş oldum. Eğer sınıfta bir iletişim sorunu varsa drama etkinliği bunu ortaya çıkarabiliyor.”

Bu öğretmenin ifadeleri, diğer öğretmenlerin de ilgisini çekmiş ve dramanın başka bir yararını daha görmelerine katkı sağlamıştır.

Branşı sınıf öğretmenliği olan ve yenilikleri sürekli takip etmeye çalıştığını söyleyen bir öğretmen arkadaş, sınıfında hiperaktif çocuklar olduğunu, onlara ulaşmada drama yönteminden yararlandığını söylemiştir:

“Artık okullarımızda “ben anlatayım, çocuklar dinlesin ve öğrensin”, dönemi bitti. Öğretmenler yöntem bilgisi açısından kendi kalitelerini arttırmak zorunda. Çocukları etkinlikler yaptırarak derse katmak zorunda. Yoksa diğer öğretmenler arasında silinir gider. Özellikle genç arkadaşlara söylüyorum. Mesleklerine sahip çıksınlar ve yenilikleri herkesten önce öğrenip uygulasinlar. Yoksa meslekte işleri iyice zorlaşır.” sözleriyle deneyimlerini paylaşmıştır.

Bilim ve Sanat Merkezi’nde görev yapmakta olan bir öğretmen, merkeze yeni gelmeye başlayan öğrenci gruplarını birbirine kaynaştırmak için drama yöntemini kullandıklarını ifade etmiştir. *“İsim söyleyerek top atma”* oyunundan sonra çocukların birbirleriyle daha kolay iletişim kurduklarını ifade etmiştir.

Burada ifade etmek gerekir ki öğretmenler okullarında drama sınıfı olmamasından yakınmışlardır. Derslerinde drama etkinliği yapmayı istediklerini ancak sınıfların kalabalık ve dar olmasının bunu sınırladığını söylemişlerdir. Özellikle drama sırasında ortaya çıkan gürültünün başka sınıfları rahatsız etmesinden endişe duyduklarını söylemişlerdir. Bununla ilgili olarak bir öğretmen:

“Ben dersteiken yandaki sınıftan çok gürültü gelmeye başladı. Sandım ki dersleri boş. Gürültü gelen sınıfa gittim bir de gördüm ki sınıfta drama etkinliği yapıyorlarmış.”

Bu ifadeleri diğer öğretmenler de desteklemiştir. Drama için özel bir sınıfa ihtiyaç olmasa da ders işleyen diğer sınıfların etkilenmemesi açısından okullarda drama için bir mekan ayrılmasında yarar olacağı görüşünde birleşmiştir.

Burada verilen örneklerle benzer deneyim paylaşımları, hemen hemen bütün kurs gruplarında öğretmenler tarafından dile getirilmiştir. Bu bulgular, HİE kurslarının deneyim paylaşımı yönünü ortaya koymuştur. Kursta öğretmenlerin deneyimlerini paylaşmalarına ve drama ile ilgili tartışmalar yapmalarına imkan verilmesi, öğretmenlerin drama ile ilgili derinlemesine düşünmelerini, drama yönteminden kendi branşlarında nasıl yararlanacaklarını düşünmelerini sağlamıştır. HİE kurslarında deneyim paylaşımına fırsat verildiğinde, özellikle meslekte yeni olan öğretmenlerin tecrübeli öğretmenlerin deneyimlerinden yararlandıkları bilinmektedir (Fullan, 1991; Posnanski, 2002; Thair ve Treagust, 2003; Tekin, 2004). Çalışma bulguları diğer araştırmalarla paralellik göstermiştir.

Öğretmenlerin Hazırladıkları Dramalardan Elde Edilen Bulgular

Kursta, öğretmenlerin drama oluşturma becerilerini geliştirmek amacıyla yapılan çalışmalarda ortaya çıkan ürünler toplanmış ve değerlendirilmiştir. Katılımcılar 4-5 kişilik gruplar halinde dramalar tasarlayıp canlandırmışlardır. Bazı gruplar *“Kırmızı Başlıklı Kız”* gibi bilinen masalları dramatize etmeyi seçerken, bazı gruplar kavram, olay veya olgu öğretimini hedefleyen dramalar oluşturmuşlardır. Örneğin *Mevsimler, Hücre ve Organelleri, Vücutumuzdaki Organlar, Sebzeler, Sofra*

Adabı, Yaşlılara Saygı, Kitabın ve Kitap Okumanın Önemi, Sınıfımızdaki Eşyalar, Doğal Afetler, Çanakkale Savaşı, Deprem, Mutluluğun Paylaşımı, İletişim Araçlarının Yanlış Kullanımı gibi çok çeşitli konularda dramalar üretilmiştir. Bunlar incelendiğinde, dramaların hepsinin öğretimsel bir hedefi olduğu ve öğretilmek istenen bilgi veya davranışı kapsayan öyküler tasarlandığı görülmüştür.

Kursta verilen "Dramaya göre ders planı hazırlama, uygulama ve rapor haline getirme" ödevi çerçevesinde hazırlanan drama planları toplanmış ve incelenmiştir. Hazırlanan planların bir kısmı derslerde uygulanabilmiş, bir kısmı sömestr tatili olması, öğretmenin derse girmemesi gibi nedenlerle uygulanamamıştır. Bütün katılımcılar hazırladıkları planları uygulayamasa da, bu ödev öğretmenlerin öğrendiklerini ders planlarına yansıtmasını sağlaması açısından yararlı olmuştur. Öğretmenler bu ödev sayesinde kendi branşlarında dramayı nasıl kullanacakları ile ilgili düşünme ve bir ders planı oluşturma fırsatı elde etmişlerdir.

Bu planlar incelendiğinde, öğretmenlerin dramayı ders planlarına katabildikleri; ısınma oyunu olarak daha çok grupla vücut çalıştırıcı hareketleri yapma, elma toplama, heykeltraş ve kil, ressam ve fırçası gibi oyunların tercih edildiği belirlenmiştir. Özellikle drama sonrasındaki değerlendirme tartışması sürecini örnek sorular ve cevaplarla göstermişlerdir.

Sonuçlar

Çalışmada farklı veri kaynaklarından elde edilen bulgular bir arada değerlendirildiğinde, aşağıdaki sonuçlara ulaşılabilir:

1. Eğitimde Drama kurslarının; öğretmen görüşleri, deneyim paylaşımları ve hazırlanan dramalar dikkate alındığında katılımcılar için çok yararlı olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin kurs sürecince aktif olmaları ve gruplar halinde drama etkinlikleri yapmaları, drama ile ilgili yaşantılar kazanmalarını sağlamıştır.

2. kurslarda yapılan dramatize etme, doğaçlama, canlandırma gibi uygulamalar öğretmenler tarafından çok beğenilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasında yapılan uygulamalar etkili olmuştur. Bu sonuç; sunulan yöntemin uygulamasının yapılmasının çok yararlı olduğunu ve öğrenmeyi kolaylaştırdığını ifade eden Clermont vd. (1993), Posnanski (2002) ve Tekin (2004)'in çalışmalarıyla da paraleldir.

3. Kurs sonunda çıkarılabilecek bir sonuç da kurs sayesinde katılımcılar dramanın kavramsal temellerini ve uygulama aşamalarını daha iyi anlamaları olmuştur. Bu sonuca katılımcıların kendi görüşlerinden, deneyim paylaşımlarından ve araştırmacının gözlemlerinden hareketle varılmıştır.

4. Kurs sonunda öğretmenler drama süreci sonunda değerlendirme yapılması gerektiği bilgi ve düşüncesini kazanmışlardır. Kurstan önce yaptıkları drama uygulamalarının eksik yönlerini fark etmişlerdir. Bu sonuca öğretmenlerin kendi ifadeleri çerçevesinde ulaşılmıştır.

5. Kurs sonunda katılımcılar önceden yaşadıkları deneyimlerini kuramsal bilgi temeline dayandırmışlar ve daha iyi anlamlandırmışlardır. Richert (1991, 113) öğretmenlerin bir iş gününde çok yoğun olduklarını ve bu nedenle yaptıkları öğretimi düşünmeye yeterince fırsatları olmadığını; deneyimleri kavramsallaştırmanın ise hizmet-içi eğitim etkinliklerinde gerçekleştiğini ve bu nedenle öğretmenlerin zaman zaman HİE etkinliklerine katılmaları gerektiğini belirtmiştir. Bu çalışmanın sonuçları da bu yapıyı desteklemiştir.

6. Eğitimde Drama Kursu; öğretmenlerin öğretim yöntemi dağarcıklarını geliştirmiş ve drama yönteminin öğrencilerin öğrenmesi için “bir alternatif” olmasına katkı sağlamıştır. Bu sonuca katılımcıların kavramları somutlaştırmanın bir yolunun da drama olduğunu daha iyi fark ettikleri şeklindeki ifadeleri ulaştırmıştır.

7. Bazı kurs gruplarında etkinliklerin yeterince yapılamaması ve kurs ortamı yakınılan bir durum olarak ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda kursun aksayan yönlerinden birinin uygun ortamın hazırlanamaması olduğu sonucuna varılabilir.

8. Kursun bir başka aksayan yönü de katılımcıların yorgun olmasıdır. Kursların okullardaki dersler bittikten sonra düzenlenmesi nedeniyle bu sonuç ortaya çıkmıştır.

9. Çalışma bulgularından çıkarılabilecek bir diğer sonuç da, öğretmenlerin yaptıkları drama uygulamalarından çok hoşlanmaları ve isteyerek katılmalarıdır. Bu sonuç, bazı öğretmenlerin kendilerini yeniden çocuk ve öğrenci gibi hissettiklerini ve öğrencileriyle empati kurduklarını söylemeleriyle ilgili bulgulardan çıkarılabilir.

10. Kurs sonrası öğretmenlerin rol oynamaya bakış açıları da gelişim göstermiştir. Bunun hiç de kolay olmadığını, bu nedenle sınıflarda drama çalışmalarına katılmak istemeyen öğrencileri zorlamamak gerektiği düşüncesi öğretmenlerde gelişmiştir. Bu bağlamda kursun öğretmenlerin öğrencileriyle empati kurmalarını desteklediği sonucuna varılabilir.

11. Kurs sonrasında öğretmenlerin hazırladıkları etkinlik planlarından elde edilen bulgulara bakıldığında, öğretmenlerin çoğunun dramayı kavradıkları sonucuna varılabilir. Mülakat bulguları kursun bilgi ve beceri kazandırma yönünden yararlı olması yanında, öğretmenlerin bu yöntemleri algılayış biçimlerini değiştirdiğini de göstermiştir. Bazı öğretmenler önceden gereksiz gördükleri drama yöntemini, artık gerekliliğine inanmaya başlamışlardır. Bu bulgulardan hareketle kursun öğretmenlerin bakış açılarını geliştirmeye katkısı olduğu sonucuna varılabilir.

12. Buraya kadar ifade edilen sonuçlar çerçevesinde; kurs sayesinde öğretmenlerin dramayla ilgili bütün her şeyi öğrendiklerinin iddia edildiği anlaşılmamalıdır. Çünkü kısa süreli uygulama yapılması ancak sınırlı sayıda örneği incelemeye imkan vermiştir. Kursu katılan öğretmenlerin oldukça yararlı drama deneyimleri kazandıkları söylenebilmekle birlikte, daha öğrenilmesi gereken çok şeyin olduğunun vurgulanması da bir diğer sonuçtur.

Öneriler

Araştırma sonuçlarına dayanılarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Drama, öğrencilerin çok çeşitli beceriler geliştirmesini sağlayan bir öğretim yöntemidir ve öğretimde kullanılmalıdır. Bu yöntemi öğretmenlere tanıtmak ve benimsetmenin bir yolunun HİE kursları olduğu bu çalışmada ortaya konmuştur. Bu sonuç çerçevesinde, her ilde yerel HİE planları içinde drama konulu etkinlikler de olmalı ve sürekli düzenlenmelidir.

2. Bu çalışmada yürütülen kursların etkili olmasında istekli katılımın ve uygulamalar yapmanın önemli olduğu görülmüştür. Bu bağlamda HİE kurslarından beklenen faydanın sağlanması için istekli katılım ve uygulama süreçleri mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

3. Bu çalışmada kursun aksayan yönünün uygun ortam ve zamanlama olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda HİE kursları düzenleyecek diğer araştırmacıların kursun içeriğine uygun ortam hazırlamaya dikkat etmesi tavsiye edilebilir.

4. Öğretmenlerin yeni bilgi, beceri ve bakış açıları kazanmalarında HİE kurslarının önemli ve çok yararlı olduğu bu çalışmada ulaşılan bir diğer sonuçtur. Bu nedenle öğretmenleri yeni uygulamalar konusunda bilinçlendirmede HİE etkinliklerinden daha yaygın olarak yararlanılmalıdır.

5. Öğretmenlerin ve istekli olan diğer bireylerin drama konusunda daha ayrıntılı bilgi, beceri ve bakış açıları geliştirmelerini sağlamak amacıyla ilgili kuruluşların örneğin Drama derneklerinin her ilde drama atölyeleri düzenlemesi bir başka öneri olarak sunulabilir.

Kaynakça

- AÇIKGÖZ, Kamile (2006). **Aktif Öğrenme** (8. Baskı), Kanyılmaz Matbaası, İzmir.
- ADIGÜZEL, H.Ömer. (1993). **Oyun ve Yaratıcı Drama İlişkisi**, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- ADIGÜZEL, H. Ömer, (1994). Eğitimde Yeni Yöntem ve Disiplin: Yaratıcı drama, **1. Eğitim Bilimleri Kongresi**, Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- ADIGÜZEL, H.Ömer (2006). Yaratıcı Drama Kavramı, Bileşenleri ve Aşamaları, **Yaratıcı Drama Dergisi**, 1(1), http://www.yaraticidrama.org/content/view/_127/113/ 18.02.2009.
- ALTIKULAÇ, Ali (2008). **8. Sınıf Tc İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Bir Öğretim Tekniği Olarak "Drama"**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- AVALOS, B. (1998). School-based teacher development: the experience of teacher professional groups in secondary schools in Chile. **Teaching and Teacher Education**, 14(3), 257-271.
- BAŞKAN, Hatice (2006). **Fen ve Teknoloji Öğretiminde Drama Yönteminin Kavram Yanılgılarının Giderilmesi ve Öğrenci Motivasyonu Üzerine Etkisi**, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Trabzon.
- BERTİZ, Harun (2005). **Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumları Ve Öyküleme Çalışmalarına İlişkin Görüşleri**, Abant İzzet Baysal Üni. Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bolu.
- BORGE, S. (2007). The use of drama activities in teaching german in a third-level classroom. journal for drama and theatre in foreign and second language education. [Http://epu.ucc.ie/scenario/2007/01/borge/0110](http://epu.ucc.ie/scenario/2007/01/borge/0110). 04. 2007.
- BROWNEE, J. (2006). Cross-cultural Early Childhood Teaching Experiences: Impacting Hong Kong Teachers' Beliefs About Children' Learning. [Http://eprints.qut.edu.au/archive/00001493/01/1493.pdf](http://eprints.qut.edu.au/archive/00001493/01/1493.pdf), 10. 04. 2007.
- BREDESON, P.V., 2000. Teacher learning as work and at work: exploring the content and contexts of teacher professional development , **Journal of In-Service Education**, 26(1), 63-72.
- BURKE, M. (1996). Learning from a master: gavin bolton at the ohio drama education Exchange. Drama Matters, **Journal of the Ohio Drama Education Exchange**, 1(1), 51-66.
- CLERMONT, C.P., KRAJCIK, J.S., BORKO, H. (1993). The influence of an intensive in-service workshop on pedagogical content knowledge growth among novice chemical demonstrators, **J. of Research in Science Teaching**, 30(1),21-43.
- CHENG, W. (2001). Difficulties of Hong Kong teachers' understanding and implementation of 'play' in the curriculum, **Teaching and Teacher Education**, 17, 857-869.

◆ Seher Tekin

- CHERUBINI, G., ZAMBELLI, F. ve BOSCOLO, P. (2002). Student motivation: an experience of inservice education as a context for professional development of teachers, **Teaching and Teacher Education**, 18, 3, 273-288.
- ÇEPNİ, Salih (2001). **Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş**, Erol Ofset Matbaacılık, Trabzon.
- DUATEPE, Asuman ve UBUZ, Behiye (2004). Drama Based Instruction and Geometry. **The 10th International Congress on Mathematics Education**, (<http://www.icme-10.dk/index.html>), p.tg14.
- EKİNÖZÜ, İbrahim ve ŞENGÜL, Sare (2007). Permütasyon ve Olasılık Konusunun Öğretiminde Canlandırma Kullanılmasının Öğrenci Başarısına ve Hatırlama Düzeyine Etkisi, **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 15(1), 251-258. <http://www.ksef.gazi.edu.tr/dergi/pdf/29.06.2009>.
- EKİZ, Durmuş (2003). **Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metodlarına Giriş Nitel, Nicel ve Eleştirel Kuram Metodolojileri**, Anı Yayıncılık, Ankara.
- ESEN, Mustafa (2008). **IX. Sınıf Coğrafya Dersi Konularının (Yerkürenin Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası ve Jeolojik Zamanlar) Öğretiminde Drama Yöntemi ile Klasik Yöntemlerin Karşılaştırılması**, Gazi Üni. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- FLEMİNG, M., MERRELL, C. ve TYMMS, P. (2004). The impact of drama on pupils' language, mathematics, and attitude in two primary schools. **Research in Drama Education**, Vol. 9, No. 2, September 2004.
- FULLAN, M.G. (1991). **The New Meaning Of Educational Change** (Sec.Ed.), Teachers College Press, New York.
- HITCHCOCK, G. ve HUGHES, D. (1995). **Research and Teacher a Qualitative Introduction to School-Based Reseach**, (Sec. Ed.), Routhledge, New York.
- KARA, Ömer Tuğrul (2000). **Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama**, Atatürk Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum.
- KARADAĞ, Asiye (2004). **Dramatizasyon, Öyküleri, Kostümleri ve Aksesuarları**, Ankara: Anı Yayıncılık.
- KARAMANOĞLU, Şenay Sadi (1999). **İngilizce Öğretiminde Yaratıcı Drama Uygulamalarının Hedef Kelime Bilgisi Ve Hatırlamaya Etkisi**, Uludağ Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bursa.
- KARADAĞ, Engin ve ÇALIŞKAN, Nihat (2005). **Kuramdan Uygulamaya İlköğretimde Drama Oyun ve İşleniş Örnekleriyle**, Anı Yayıncılık, Ankara.
- KELLY, J. (2003). **Drama in Schools**, Second Edition, <http://www.artscouncil.org.uk/artsmark/documents/dramainschools2ed.doc>
- KIROĞLU, K. (2006). **Yeni İlköğretim Programları (1-5. Sınıflar) Öğretmenler Ve Öğrenenler İçin Ek Açıklamalarla**. PegemA Yayıncılık: Ankara.
- KORKMAZ, Tuğba ve KARADAĞ, Engin (2007). Geometri Derslerinde Drama Yönteminin Etkiliğinin Değerlendirilmesi, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (**EDU 7**), 2(2), 1-19.
- KUŞ, Elif (2003). **Nicel-Nitel Araştırma Teknikleri**. Anı Yayıncılık, Ankara.
- LIBMAN, K. (1996). Right From the Start: An Initial Drama Session for Pre-service Teachers. **Drama Matters, The Journal of the Ohio Drama Education Exchange**, 1(1), 67-72.
- MARSHALL, C. ve ROSSMAN, G.B. (1999). **Designing Qualitative Reseach**, 3. Baskı, Sage Publications, London.
- MCNAUGHTON, M.J. (2006). Learning from Participants' Responses in Educational Drama in the Teaching of Education for Sustainable Development, **Research in Drama Education**, 11 (1), 19-41.
- MEB, (1999). **İlköğretim Drama 1 (Öğretmenler için)**, Komisyon. MEB Yayınları, Ankara.

- Merriam, S.B. (1998). **Qualitative Research and Case Study Applications in Education**, Jossey-Bass Publishers, San Francisco.
- ÖMEROĞLU, Esra (1990). **Anaokuluna Giden Beş-Altı Yaşındaki Çocukların Sözel Yaratıcılıklarının Gelişimine Yaratıcı Drama Eğitiminin Etkisi**, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora tezi), Ankara.
- ÖNDER, Alev (2003). **Okul Öncesi Çocukları İçin Eğitici Drama Uygulamaları**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- ÖRNEK, Seçil (2007). **Trigonometrik Kavramların Canlandırma Yöntemiyle Öğrenilmesinin Öğrencilerin Matematik Başarısına Etkisi**, Marmara Üni. Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- ÖZDEMİR, P. & ÜSTÜNDAG, Tülay (2007). Creative drama curriculum related to the scientists in science and technology. *Elementary Education Online*, 6(2), 226-233, 2007. [online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>.
- ÖZEN, Y., GÜL, A. ve GÜLAÇTI, F. (2008). İlköğretim beşinci sınıflar sosyal bilgiler dersi "cumhuriyete nasıl kavuştuk" ünitesindeki Atatürk ilkeleri ve inkılapları" adlı konunun altı köşeli şapka drama tekniği ile uygulanmasının öğrenci başarısına etkisi, **Erzincan Eğitim Dergisi**, cilt-sayı: 10-1, 155-170. http://www.erkincan.edu.tr/birimler/egitim/userfiles/eefdergi/10_1/155-170.pdf
- ÖZSOY, Nesrin (2003). İlköğretim matematik derslerinde yaratıcı drama yönteminin kullanılması, **Balikesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi**, 5(2), 112-119. <http://fbe.balikesir.edu.tr/dergi/20032/BAUFBE2003-2-12.pdf>.
- ÖZTÜRK Ali (1998). Öğretmen Yetiştirmede Yaratıcı Drama Yöntemiyle İşlenecek Tiyatro Dersinin Öğretmen Adaylarındaki Sözel İletişim Becerilerine Etkileri, **7. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi**, Cilt 1,307-311, Konya, 09/09/1998.
- ÖZTÜRK Ali (2000). Yaratıcı Drama Uygulamalarında Güncel Sorunlar **Türkiye 2. Drama Liderleri Buluşması**, Oluşum Tiyatrosu, Ankara., 25/06/2000.
- ÖZTÜRK, A., KIYMET, S. (2000). Fen bilgisi dersinde yaratıcı drama uygulamalarına bir örnek:vücudumuzu tanıyalım ünitesi, **IV. Fen Bilimleri Kongresi**, Ankara.
- PEARSON, Gillian ve HOLLIGAN, Bridget (1997). Using Drama to Communicate Science, <http://www.saasta.ac.za/scicom/pcst7/pearson.pdf>, 15.05.2008.
- PIEKKARI J. (ed.) (2005). **Drama - a Way to Social Inclusion Practical Process Descriptions for Drama Workers**. Publications of the Centre for Extension Studies in Turku University A: 88, Finland. http://www.tkk.utu.fi/extkk/dramaway/docs/1drama_a_way-book.pdf 11.4.2007.
- POSNANSKI, T.J. (2002). Professional Development Programs for Elementary Science Teachers: an Analysis of Teacher Self-efficacy Beliefs and a Professional Development Model. **Journal of Science Teacher Education**, 13(2), 189-220.
- RICHERT, A.E. (1991). **Using Teacher Cases for Reflection and Enhanced Understanding**. Ann Lieberman ve Lynne Miller (ed.), Staff Development for Education in the 1990's. New York: Second Teachers College Press.
- SAĞLAM, Tülin. (1997). **Eğitimde Drama ve Türk Çocuklarının Ritüel Nitelikli Oyunlarının Eğitimde Dramada Kullanımı**. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- SAN, İnci. (1990). Eğitimde Yaratıcı Drama, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, sayı.23, Ankara.
- SAN, İnci. (1991). Yaratıcı Drama Eğitsel Boyutları. **I.İzmir Eğitim Kongresi**, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, 25-27 Kasım.
- SAN, İnci (1998). Türkiye'de Yaratıcı Drama Çalışmalarının Dünü ve Bugünü. **II. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi**. Ankara. ATAUM.

◆ Seher Tekin

- SAĞIRLI, H.E. ve GÜRDAL, A. (2002). Fen bilgisi dersinde drama tekniğinin Öğrenci tutumuna etkisi. **V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi**. [Http://www.fedu.metu.edu.tr/ufbmek-5/b_kitabi/pdf/fen/bildiri/t86.pdf](http://www.fedu.metu.edu.tr/ufbmek-5/b_kitabi/pdf/fen/bildiri/t86.pdf)
- SELANİK AY, Tuğba, (2005). **İlköğretim Hayat Bilgisi Öğretiminde Yaratıcı Drama Ve Geleneksel Öğretim Yöntemlerinin Öğrenci Başarısı Ve Hatırda Tutma Düzeyi Üzerindeki Etkileri**, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Denizli.
- SELVI, Kıymet ve ÖZTÜRK, Ali (2000). Yaratıcı Drama Yöntemiyle Fen Öğretimi, **TED Eğitim ve Bilim**. Cilt 25, Sayı 116, 42-46.
- STEWART, Julie (2003). **Drama in Education: Instructional Strategies for Teachers of Deaf Students**. Masters' Project, National Technical Institute For The Deaf Rochester Institute Of Technology Rochester, New York.
- TAŞ, Elif (2008). **İlköğretim 1.- 5. Sınıflar Matematik Dersi Temel Becerilerine Drama Tekniğinin Katkısına İlişkin Öğretmen Görüşleri**, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bolu.
- TAYMAZ, Ali Haydar (1997). **Hizmet İçi Eğitim Kavramlar İlkeler Yöntemler**, 3. Baskı, Ankara: Takav Tapu ve Kadastro Vakfı Matbaası.
- TEKİN, Seher (2004). **Kimya Öğretmenleri İçin Kavramsal Anlama Ve Kavram Öğretimi Amaçlı Bir Hizmet-İçi Eğitim Kurs Programı Geliştirilmesi ve Etkililiğinin Araştırılması**, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Trabzon.
- THAIR, M., TREAGUST, David F. (2003). A Brief History of a Science Teacher Professional Development Initiative in Indonesia and the Implications for Centralised Teacher Development. **International Journal of Educational Development**, 23(2), ss.201-213.
- ÜSTÜNDAĞ, Tülay (1994). Günümüz Eğitiminde Dramanın yeri, **Yaşadıkça Eğitim**, 37.
- ÜSTÜNDAĞ, Tülay (1997a). The advantages of Using Drama as a Method of Education in Elementary Schools, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**,13,89-94.
- ÜSTÜNDAĞ, Tülay (1997b). **Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Dersinin Öğretiminde Yaratıcı Dramanın Erişiyi ve Derse Yönelik Öğrenci Tutumlarının Etkisi**, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- ÜSTÜNDAĞ, Tülay; (1998). Yaratıcı Drama Eğitimi Programının Öğeleri, **Eğitim ve Bilim**, 22 (107).
- ÜSTÜNDAĞ, Tülay (1999). **Yaratıcı Drama, Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı**. Özcan Demirel, PegemA Yayıncılık, Ankara, 99-115.
- ÜSTÜNDAĞ, Tülay (2001). **Yaratıcı Drama Öğretmenimin Günlüğü**, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- WEISS, A. (2007). And Who Says it Doesn't Make Sense? Drama in Third Level Language Classrooms:A Practical Approach. **Journal for Drama and Theatre in Foreign and Second Language Education Scenario**, v.1, <http://epu.ucc.ie/scenario/2007/01/weiss/02#N113BA>.
- WRIGHT, L. (1985). Preparing Teachers to Put Drama in the Classroom. **Theory into Practice**, 24(3), Educating through Drama (Summer, 1985), 205-210.
- YILDIRIM, İnci Nur (2008). **İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Yaratıcı Drama Yöntemine İlişkin Yeterlilik Ve Uygulama Düzeylerinin Belirlenmesi**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ.
- Yılmaz (Cihan), Gülçin (2006). **Fen Bilgisi Öğretiminde Drama Yönteminin Kullanımı Pamukkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Denizli.
- YÖK, (2006). **Eğitim-Öğretim Öğretmen Yetiştirme**. http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/yeni_programlar.htm. son erişim tarihi: 10. 04. 2007.

EVALUATION OF "DRAMA IN EDUCATION" COURSES IN AMASYA

Seher TEKİN*

Abstract

In-service education is a training process that is an advantage for teachers' professional development. Drama is a teaching method that provides students an active engagement advantage to learning process. In this study, it was presented the reflections of The Drama in Education Courses organized in Amasya for teachers. Totally 120 teachers participated these courses. One course period lasted 20 hours. In this study, case study research methodology was used and qualitative data were gathered. Data were collected interview, observation and document analysis techniques. Findings show that teachers liked course mostly and learnt useful knowledge and skills about drama. Teachers said that the in-service course was both instructive and entertaining experience for them. The course encouraged teachers about use of the drama in their lessons.

Key Words: Teacher training, in-service education, drama in education

---

* Asst. Prof. Dr.; Amasya University, Faculty of Education, Department of Primary School Teaching, Amasya